

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
UPRAVA RS ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

URAD ZA OPERATIVO
IZPOSTAVA URSZR NOVO MESTO
Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto

T: 07 371 92 00
F: 07 371 92 21
E: gp.nm@urszr.si
www.sos112.si/novomesto

Številka: 8421-4/2021-25 - DGZR
Datum: 06. 06. 2022

OCENA OGROŽENOSTI DOLENJSKE REGIJE ZARADI NESREČE Z NEVARNIMI SNOVMI

Verzija 1.0 – maj 2022

	ORGAN	ODGOVORNA OSEBA/PODPIS
OCENO USKLADIL/SKRBNIK	Izpostava URSZR Novo mesto	Luka Hrovat
SPREJEL	Izpostava URSZR Novo mesto	Janja Brulc podsekretarka vodja Izpostave

KAZALO

1	Uvod	3
1.1	Splošno o nevarnih snoveh in zmesih (kemikalijah).....	3
1.1.1	Definicija nevarnih snovi in zmesi (kemikalij).....	3
1.1.2	Označevanje nevarnih snovi in zmesi (kemikalij).....	3
1.1.3	Podatkovna zbirka nevarnih kemičnih snovi URSZR.....	5
1.2	Nevarne snovi v dolenski regiji.....	5
1.2.1	Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje.....	5
1.2.2	Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.....	6
2	Vrsta, oblika in značilnosti nesreč z nevarnimi snovmi	6
3	Viri oziroma vzroki nastanka nesreče	7
4	Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče z nevarnimi snovmi	8
5	Pogostost pojavljanja nesreče	9
6	Možen potek ter pričakovan obseg in območje nesreče	9
6.1	Posledice nesreče z nevarnimi snovmi.....	11
6.1.1	Vpliv na ljudi.....	11
6.1.2	Vpliv na gospodarstvo, okolje in kulturno dediščino.....	11
6.1.3	Politični in družbeni vpliv.....	11
7	Verjetnost nastanka verižnih nesreč	12
8	Preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi	12
9	Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti	14
9.1	Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi.....	14
9.1.1	Razvrščanje dolenskih občin.....	15
10	Zaključki ocene ogroženosti	19
11	Razlaga okrajšav	20
12	Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti	21

1 Uvod

Oceno ogroženosti v dolenski regiji zaradi nesreče z nevarnimi snovmi (verzija 1.0), ki jo je sprejela Izpostava URSZR Novo mesto, je narejena na osnovi Ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi nesreče z nevarnimi snovmi (številka 8420-5/2020-20 - DGZR z dne 16. 6. 2021, verzija 1.0). Izdelana je na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06–UPB-1, 97/10 in 21/18-ZNOrg) in Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Uradni list RS št. 39/95).

Izdelana je za primere nesreč z nevarnimi snovmi na območju dolenske regije (območje Izpostave URSZR Novo mesto) razen za radioaktivne snovi, za katere je izdelana Ocena ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v dolenski regiji.

1.1. Splošno o nevarnih snoveh in zmesih (kemikalijah)

1.1.1 Definicija nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)

Za opredelitev nevarnih kemikalij v EU se uporablja Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (v nadaljevanju Uredba CLP). V skladu s CLP Uredbo (Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures regulation) nevarne snovi in zmesi (kemikalije) delimo v tri osnovne skupine (glej sliko 1): kemikalije, ki imajo nevarne fizikalne lastnosti, zdravju nevarne lastnosti in okolju nevarne lastnosti.

V smislu ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi in zmesmi (kemikalijami) je nevarna snov ali zmes (kemikalija) vsaka snov ali zmes (kemikalija), ki ima nevarne lastnosti v skladu s CLP Uredbo, kadar prodre v okolje ter neposredno ogrozi življenje ali zdravje ljudi in živali oziroma povzroči uničenje ali škodo na premoženju.

1.1.2 Označevanje nevarnih snovi in zmesi (kemikalij)

Vse nevarne snovi in zmesi (kemikalije) do katerih lahko dostopajo splošni ali profesionalni uporabniki, morajo biti v skladu s CLP Uredbo razvrščene in označene z etiketami, ki vsebujejo standardizirane elemente:

- **piktograme**, ki omogočajo, da vsi uporabniki že po hitrem, prvem pogledu na etiketo prejmejo informacije, da razpolagajo z določeno vrsto nevarne kemikalije (slika 1),
- **opozorilne besede**, Pozor ali Nevarno,
- **stavke o nevarnosti (H stavki)**, s katerimi se opisujejo nevarne lastnosti kemikalije,
- **previdnostne stavke (P stavki)**, s katerimi se opisujejo navodila za varno ravnanje s kemikalijami, shranjevanje ali odstranjevanje.

Na etiketi posamezne kemikalije mora biti, poleg zgoraj navedenih elementov, obvezno navedeno tudi: ime kemikalije in identifikator izdelka ter ime, naslov in telefonska številka dobavitelja.

Za vsako nevarno kemikalijo mora biti izdelan tudi varnostni list, ki vsebuje razširjen in podrobnejši nabor podatkov o snovi ali zmesi, navodila za rokovanje, prevoz in skladiščenje, pa tudi ravnanje v primeru izpustov.

PIKTOGRAMI ZA NEVARNE LASTNOSTI**NEVARNE FIZIKALNE LASTNOSTI****ZDRAVJU NEVARNE LASTNOSTI**

OKOLJU NEVARNE LASTNOSTI

Slika 1: Piktogrami za nevarne lastnosti (Vir: spletna stran [Ministrstva za zdravje](#), citirano: 6. 5. 2022)

1.1.3 Podatkovna zbirka nevarnih kemičnih snovi URSZR

V Podatkovni zbirki nevarnih kemičnih snovi URSZR ([NevSnov](#)) je trenutno vpisanih 4.250 nevarnih snovi. Zbirka je namenjena reševalcem, predvsem tistim, ki prvi pridejo na kraj nesreče, da jim pomaga pri posredovanju in sicer skladno s t. i. določili PIRS – prepoznati, izolirati, rešiti in sanirati. V tej bazi podatkov so informacije, kako ravnati ob stiku z nevarno snovjo. Dnevno jo uporabljajo predvsem gasilci, ko posredujejo ob prometnih nesrečah, nesrečah v industrijskih objektih in ob požarih.

1.2. Nevarne snovi v dolenski regiji

Ocena ogroženosti dolenske regije zaradi nesreče z nevarnimi snovmi obravnava nesreče, povzročene zaradi nenadzorovanih izpustov večjih količin nevarnih snovi in zaradi požarov nevarnih snovi, ki so jim izpostavljeni ljudje, živali, rastline, zgradbe, infrastruktura in okolje.

Ogroženost zaradi nesreče z nevarnimi snovmi je posledica nevarnosti zaradi obratovanja industrijskih in drugih obratov, kjer ravnajo z nevarnimi snovmi in zaradi nesreč pri prevozu nevarnih snovi, za katere je zaradi njihovih nevarnih lastnosti značilen škodni potencial. Odpoved varnega zadrževanja nevarnih snovi in njihov izpust ima namreč zaradi lastnosti teh snovi, kot so na primer vnetljivost, eksplozivnost in strupenost potencial, da škodljivo vpliva na zdravje ljudi, živali in rastlin, da poškoduje in poruši stavbe, industrijske in infrastrukturne objekte ter da onesnaži okolje – zrak, tla ter površinske in podzemne vode.

Zgodovina obratovanja takih obratov v Sloveniji in drugih državah kaže, da so večje nesreče z nevarnimi snovmi redke, vendar pa so v primeru nesreče posledice za ljudi in okolje zelo hude. Primer takšne nesreče na Dolenjskem je požar v obratu Ekosistemi, v podružnici za predelavo odpadkov v Zalogu julija 2018.

Ocena ogroženosti za nesreče z nevarnimi snovmi obravnava možne nesreče v tistih industrijskih obratih na Dolenjskem, kjer se ravna z večjimi količinami nevarnih snovi in

ki v skladu z Uredbo o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16 in 44/22 – ZVO-2) (v nadaljnjem besedilu Uredba SEVESO) in v skladu z Uredbo o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (Uradni list RS, št. 57/15 in 44/22 – ZVO-2), (v nadaljnjem besedilu Uredba IED), ki zajema področje energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinsko in mineralno industrijo, kemično industrijo, ravnanje z odpadki in druge dejavnosti ter nesreče pri prevozu nevarnih snovi.

1.2.1. Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje

Register obratov večjega in manjšega tveganja v RS za okolje je objavilo Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu MOP) na podlagi 19. in 29. člena Uredbe SEVESO ter 104. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06- odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE ,158/20 in 44/22 – ZVO-2) in je dostopen na spletni strani [MOP](#). Obrati večjega in manjšega tveganja za okolje so določeni na podlagi količin za razvrstitev glede na razrede nevarnosti ali lastnosti nevarnih snovi in na podlagi količin za razvrstitev za imenovane nevarne snovi. Te nevarne snovi in količine so razvidne iz priloge 1 in priloge 2 Uredbe SEVESO.

Aktualni seznam obratov večjega in manjšega tveganja je objavljen na zgoraj omenjeni spletni strani MOP.

1.2.2. Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega

Nevarnost, da pride do nesreč je tudi pri dejavnostih in napravah, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega in so določene v skladu z Uredbo IED, ki določa:

- vrste dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega in za katere morajo njihovi upravljavci pridobiti okoljevarstveno dovoljenje,
- merila za določitev nevarnih snovi, ki lahko povzročajo onesnaženje tal in podzemne vode,
- ukrepi za preprečevanje onesnaževanja tal in podzemne vode.

Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega so na področju energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinske in mineralne industrije, kemične industrije, ravnanja z odpadki in drugih dejavnosti, ki dosegajo ali presegajo letne oziroma dnevne oziroma urne količine snovi, ki jih v obratu skladiščijo, predelujejo, proizvajajo, uporabljajo idr. in so določene v Uredbi IED. Vrste dejavnosti in naprav ter količine snovi so razvidne iz Priloge 1 Uredbe IED, trenutni seznam dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega pa so objavljeni na spletni strani [MOP](#), pri čemer so obrati, ki so na SEVESO seznamu / registru, tudi na IED seznamu / registru.

V tej Oceni ogroženosti so upoštevane dejavnosti in naprave iz omenjene Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6.

Do izpustov nevarnih snovi v okolje lahko pride zaradi nesreče pri prevozu nevarnih snovi tako na cestah, železnicah kot tudi v letalstvu.

2. Vrsta, oblika in značilnosti nesreč z nevarnimi snovmi

Nesreča z nevarnimi snovmi je nesreča, ki spada po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami med druge nesreče. To je nesreča, ki jo v večji meri povzroči človek s svojo dejavnostjo in ravnanjem, povzročijo jo mehanske napake, lahko pa nastane tudi zaradi vpliva naravne nesreče ali zaradi terorizma.

Za nesrečo z nevarnimi snovmi je značilno, da:

- se lahko zgodi brez opozorila, nenadno in nepričakovano, v nekaterih primerih pa se nevarnost nesreče lahko zazna vnaprej,
- so pogosto prizadeti ali žrtve nesreče zaposleni na lokaciji shranjevanja, uporabe, ravnanja z njimi ali proizvodnje,
- so lahko prizadeti ali žrtve tudi prebivalci, če se vpliv nesreče razširi na naseljeno območje,
- je lahko vpliv tudi na okolje (zrak, voda, tla), rastline in živali na območju, kamor seže vpliv nesreče,
- drugo.

Nesreče z nevarnimi snovmi lahko delimo glede na:

- **skupine nevarnih snovi glede na skupine nevarnosti,**
- **kraj nesreče:**
  - nesreča z nevarnimi snovmi z vplivom na območju znotraj lokacije obrata,
  - nesreča z nevarnimi snovmi z vplivom na naseljeno območje,
  - nesreča z nevarnimi snovmi s čezmejnim vplivom,
  - drugo,
- **posledice nesreče:**
  - žrtve, poškodovani, prizadeti,
  - uničena ali poškodovana infrastruktura, stavbe in kulturna dediščina,
  - vpliv na okolje, živali in rastline,
  - možnost verižnih nesreč.

3. Viri oziroma vzroki nastanka nesreč

Glede na širok spekter področij, kjer se nevarne snovi uporabljajo ali se z njimi ravna, se lahko škodljive posledice njihove uporabe ali ravnanja z njimi pričakujejo v vsakdanjem življenju, pri njihovem prevozu ter pri njihovi proizvodnji, skladiščenju, uporabi ali ravnanju z nevarnimi odpadki. Zato je tudi ravnanje z nevarnimi snovmi urejeno s predpisi več področij: kemikalije, varnost proizvodov, tehnična varnost, prevozi nevarnega blaga, varstvo okolja in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V tej oceni ogroženosti niso zajete jedrske in radiološke nesreče.

V Sloveniji sta vzpostavljena ločena sistema za obvladovanje nevarnosti pri prevozu nevarnega blaga in za obvladovanje nevarnosti večjih nesreč z nevarnimi snovmi ter z vrsto dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.

Nevarnosti večjih nesreč

Nevarnosti »večjih nesreč z nevarnimi snovmi« pomenijo nevarnosti nesreč, ki so značilne za skupino stacionarnih obratov, kjer ravnajo z večjimi količinami določenih nevarnih snovi in jih zaradi tega obravnavamo kot obrate s potencialom za večje nesreče z nevarnimi snovmi.

Ocena ogroženosti obsega nevarnosti večjih nesreč z nevarnimi snovmi ter nevarnosti zaradi dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega v dolenski regiji. Na podlagi meril iz Uredbe SEVESO skupino takih obratov sestavljata trenutno dva manjša obrata po podatkih iz SEVESO registra. Na podlagi količine in vrste nevarnih snovi v obratih so ti obrati razvrščeni med obrate manjšega in večjega tveganja za okolje.

Prav tako lahko pride do nesreče z nevarnimi snovmi pri dejavnostih in napravah, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), pri ravnanju z nevarnimi snovmi in pri prevozu nevarnih snovi.

Vzroki nesreč z nevarnimi snovmi so lahko:

- človeški in drugi dejavniki: izguba nadzora nad napravami oziroma tehnologijami, napaka kontrole,
- napaka motorja ali konstrukcije naprav, tehnoloških sklopov, varnostnih naprav,
- samovžig,
- neugodne vremenske razmere (udar strele),
- naravne in druge nesreče:
  - požar na napravi ali na tehnološkem sklopu, na tehnološki infrastrukturi,
  - poplava, zaradi katere lahko pride do razlitja ali uhajanja nevarnih snovi v vodo, tla ali zrak,
  - potres, ki lahko poškoduje tehnološko infrastrukturo ali napravo ali tehnološki sklop,
  - plaz, ki lahko poškoduje tehnološko infrastrukturo ali napravo ali tehnološki sklop,
  - erozija, katere posledica so prav tako lahko poškodbe tehnološke infrastrukture ali naprav ali tehnoloških sklopov,
  - nesreča v proizvodnem procesu, kjer se proizvajajo ali uporabljajo nevarne snovi, pri manipulaciji z nevarnimi snovmi,
  - nesreča pri prevozu nevarnih snovi,
  - nesreče pri transportu nevarnega blaga znotraj obrata,
  - teroristični napadi.

Glavni vzroki nesreč z nevarnimi snovmi, ki so se zgodile v preteklosti, so po podatkih iz Ocene tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi predvsem človeške, tehnične in organizacijske napake, po navadi pa je za nesrečo odločilna kombinacija človeških napak (napačno delovanje ali ne-delovanje zaposlenih) z odpovedjo pravilnega delovanja procesne ali varnostne opreme.

Za obravnavo ogroženosti zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi je značilna negotovost, h kateri največ prispeva pomanjkanje zanesljivih podatkov za oceno verjetnosti dogodkov.

Pomembna dejavnost je zato varovanje obratov večjega in manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objekte z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.

4. Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka nesreče z nevarnimi snovmi

Med vzroki za nesrečo z nevarnimi snovmi so lahko tudi neugodne vremenske razmere, kot so neurja ob nevihtah, udari strele, močni vetrovi, močno sneženje, prav tako lahko vremenske razmere kot so neurja, udari strele, močni vetrovi, bistveno vplivajo na posledice nesreče z nevarnimi snovmi.

Ker spada ozemlje dolenjske regije po številu in moči potresov med aktivnejša območja, lahko potres v določeni meri ogrozi tudi varnost dela z nevarnimi snovmi zaradi poškodbe objektov in infrastrukture. Večina objektov za nevarne snovi leži na potresnem območju, kjer lahko pričakujemo potres VIII. stopnje po evropski potresni lestvici (EMS).

Nevarnost terorizma, vključno z uporabo radioloških, kemičnih in bioloških sredstev ter drugih oblik množičnega nasilja v sodobnih razmerah zahteva, da pristojni organi načrtujejo in izvajajo učinkovite preventivne ukrepe za hitro in učinkovito zaščito in reševanje ljudi in premoženja tudi v primeru nesreče z nevarnimi snovmi zaradi terorizma, kamor lahko spada tudi opustitev dolžnega ravnanja z nevarnimi snovmi.

Nevarnost samovžiga, predvsem pri ravnanju z odpadki z večjim tveganjem za nastanek požara zahteva, da pristojne organizacije načrtujejo in izvajajo učinkovite preventivne ukrepe za preprečitev nastanka požara in za hitro in učinkovito zaščito in reševanje ljudi in premoženja tudi v primeru, da pride do požara in s tem do nastanka nesreče zaradi pri požaru nastalih nevarnih snoveh. Pri tem je treba upoštevati Uredbo o skladiščenju trdnih gorljivih odpadkov (Uradni list RS št. 53/19).

Nevarnost za nesrečo z nevarnimi snovmi predstavljajo, zaradi velike gozdnatosti, tudi požari v naravnem okolju. Pogostejši požari so običajno februarja in marca ter julija in avgusta. Požar v naravnem okolju lahko povzroči številne verižne nesreče, med drugim tudi nastanek nesreče z nevarnimi snovmi.

Intenzivnejše, obsežnejše in dolgotrajnejše poplave lahko povzročijo tudi verižne nesreče, kot so onesnaženje okolja oziroma nenadzorovano uhajanje nevarnih snovi v okolje, prekinitvev oskrbe z električno energijo, prekinitvev komunikacijskih storitev, poškodbe infrastrukture in prekinitvev transportnih poti.

V primeru zemeljskih plazov bi lahko prišlo tudi poškodbe obratov SEVESO in IED in posledično do nesreče z nevarnimi snovmi.

Pomembna dejavnost je zato varovanje obratov večjega in manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi in objekte z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega.

5. Pogostost pojavljanja nesreče

Večje nesreče z nevarnimi snovmi so redke, a ko do nesreče pride, imajo te lahko izjemno hude posledice za ljudi in okolje. V EU zbirki eMARS se vpisujejo podatki za približno 10.000 obratov. Ocenjeno je bilo, da se izpust nevarne snovi na leto v povprečju zgodi v 333 obratih EU. Na podlagi ocene narejenih v EU zbirki eMARS se ocenjuje, da se v Sloveniji lahko približno vsakih šest let pričakuje dogodek (ne večje nesreče) z nenadzorovanim izpustom nevarne snovi v enem od obratov.

V dolnjski regiji so nesreče z nevarnimi snovmi prav tako redke, saj se je zadnja večja nesreča z nevarnimi snovmi zgodila julija 2018 v Zalogu v občini Straža. Zagorelo je v podružnici za predelavo odpadkov v Ekosistemi, kjer se je požar razširil iz šotorja za lesne sekance. Gorele so odpadne plastične mase in lesni sekanci. Požar se je razširil na objekte v podjetju in ogrožal bližnji gozd in stanovanjski objekt. Gasilcem je požar uspelo omejiti znotraj obrata.

6. Možen potek ter pričakovan obseg in območje nesreče

Na območju dolnjske regije lahko pride do večje nesreče z nevarnimi snovmi na območjih, kjer so stacionarni obrati večjega in manjšega tveganja za okolje in dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega ter zaradi prevoza nevarnih snovi.

V dolnjski regiji najdemo dva obrata manjšega tveganja (SEVESO):

- KRKA d.d., Novo mesto (lokacija Ločna), Šmarješka cesta 6, 8501 Novo mesto,
- BUTAN plin d.d, skladišče UNP Račje selo n.n., 8210 Trebnje

in še 7 lokacij z obrati IED:

- AKRIPOL, d.o.o., Prijateljova cesta 11, 8210 Trebnje,
- CeROD, center za ravnanje z odpadki d.o.o., lokacija Leskovec,
- KRKA, d.d., Novo mesto (lokacija Ločna), Šmarješka cesta 6, 8501 Novo mesto,
- PETROL d.d., Bioplinarna Črnomelj, Lokve 120, 8340 Črnomelj
- REVOZ D.D., Belokranjska cesta 4, 8000 Novo mesto,
- TPV AUTOMOTIVE d.o.o., Velika Loka 70, 8212 Velika Loka,
- URSA SLOVENIJA, d.o.o., Povhova ulica 2, 8000 Novo mesto.

Do večje nesreče z nevarnimi snovmi lahko pride zaradi izpustov nevarnih snovi, ki jih zaposleni ne uspejo pravočasno zaustaviti, lahko nastane velik požar, eksplozija in povečane koncentracije strupenih snovi v zraku, tleh ali v vodi. Zaradi tega je velik tudi škodni potencial takih nesreč v smislu posledic za zdravje in življenje ljudi, izgube dohodka gospodarskih družb in onesnaženja okolja.

Pri obravnavi nesreč z nevarnimi snovmi se je treba tudi zavedati, da vsak izpust nevarne snovi še ne pomeni tudi večje nesreče. Za večjo nesrečo tako ne šteje manjši požar ali eksplozija, ki je obvladljiva brez večjih zdravstvenih, okoljskih ali gospodarskih posledic.

Na ravni EU je na voljo zbirka izrednih dogodkov v obratih (sistem eMARS = Major Accident Reporting System), ki je bila vzpostavljena leta 1986, in v katerega so vse članice EU dolžne prispevati podatke o izrednih dogodkih v obratih, za katere velja Direktiva SEVESO, in ki izpolnjujejo merila glede škode kot so na primer: količina nevarne snovi v dogodku, število umrlih ali ranjenih ter gospodarska škoda v obratu.

Ko se zgodi taka nesreča, je treba najprej prepoznati prisotnost nevarne snovi na mestu nezgode. Ko je snov prepoznana, se lahko določi, kakšna je ogroženost za okolico in temu primerno izolira območje v vseh smereh in poskrbi za prizadete prebivalce in okolje. Posamezne nevarne snovi povzročijo različno ogroženost, različen obseg in območje nesreče, zato je glede na vrsto nevarne snovi treba preprečiti širjenje nevarnosti.

Velikost in oblika omejenega območja je odvisna od več dejavnikov. Ti dejavniki so: nevarna lastnost nevarne snovi, količina nevarne snovi, količina aktivne in ogrožane nevarne snovi, kemijske in fizikalne lastnosti snovi, vrsta pakiranja snovi, meteorološki pogoji, konfiguracija terena, površina in infrastruktura kjer je nesreča in od tega, če je nesreča na prostem ali v objektu. Pomembno je tudi opazovanje smeri, barve in velikosti oblaka hlapov ali dima, ki ga tvorijo nevarne snovi, npr. pri plinastih in hlapnih snoveh je območje in obseg nesreče odvisen tudi od širjenja z vetrom, pri vodotopnih snoveh od padavin, ki lahko dodatno povečajo obseg in območje onesnaženosti zaradi pronicanja nevarnih snovi globlje v zemljo, lahko tudi v podtalnico.

Pri nesrečah z nevarnimi snovmi je treba upoštevati tudi onesnaženost in posledice, ki niso nujno takojšne, vplivajo pa na zdravje ljudi, živali in na okolje po daljši izpostavljenosti, ko so lahko posledice hude.

Za določanje velikosti con nevarnosti obstajajo simulacijski programi, tabele, formule za izračune in neposredni podatki za določene nevarne snovi. Uporabljajo jih lahko vsi, ki se ukvarjajo z nesrečami z nevarnimi snovmi, tako načrtovalci, odločevalci kot tudi reševalci. Prav tako so v podatkovniku o nevarnih snoveh URSZR ([NevSnow](#)) za nevarne snovi največkrat štirje podatki: polmer izolacijske cone, polmer cone evakuacije ljudi, polmer izolacijske cone in polmer evakuacijske cone pri gorenju nevarne snovi. Z izolacijsko cono je mišljena zunanja meja tople cone ali področje, kjer je potrebno uporabljati osebna zaščitna sredstva.

V dolenski regiji bi lahko skladno z Oceno tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi (MOP, 2015) predvideli dva scenarija nesreč z nevarnimi snovmi:

- **Eksplozija in požar v skladišču UNP:** predpostavi se, da bi UNP uhajal zaradi poškodbe na plašču rezervoarja in poškodbe ne bi bilo mogoče takoj omejiti ali sanirati. Ob rezervoarju bi nastala luža UNP, ki bi izhlapeval in katerega hlapi bi se ob prisotnosti vira vžiga vžgali in zagorela bi celotna luža UNP. Cevovod za dovajanje vode za hlajenje rezervoarjev bi bil poškodovan in zaposleni dalj časa ne bi pričeli z gašenjem požara. Sosednji rezervoar bi se zaradi gorenja luže UNP segreval in lahko bi nastal efekt BLEVE (eksplozija posode stisnjenih hlapov, ki bi nastali iz uparele tekočine v posodi). Pri uhajanju bi lahko nastala tudi eksplozija oblaka mešanice hlapov UNP in zraka ob predpostavki, da pred redčenjem koncentracije UNP pod spodnjo eksplozijsko mejo oblak naleti na vir vžiga;
- **Povečana koncentracija zelo strupene snovi:** za nastanek povečane koncentracije strupene snovi se predpostavi uhajanje plina klora iz tlačnega rezervoarja, v katerem je ta plin skladiščen v tekočem stanju in njegovo širjenje

v okolico obrata. Izpust klora bi se zgodil zaradi poškodovanega rezervoarja in zaposleni ob takem izpustu ne bi uspeli preprečiti širjenja oblaka klora na območju obrata in v njegovi okolici.

6.1. Posledice nesreče z nevarnimi snovmi

Posledice nesreč z nevarnimi snovmi so lahko neposredne in posredne. Med neposredne posledice se lahko šteje poškodovanost objektov v organizaciji, kjer se je zgodila nesreča z nevarnimi snovmi in na infrastrukturi, zaradi nesreče pri prevozu nevarnih snovi in žrtve v organizaciji in na območju nesreče. Med posredne posledice pa se lahko šteje posledice, ki nastanejo zaradi prizadetosti ljudi, prizadetosti članov ekip reševanja, škode na okolju, škode na objektih, prometni, energetski in drugi infrastrukturi, kulturni dediščini ipd.

Oceno verjetnosti, da pride do nesreče, vplive na ljudi, gospodarske, okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino ter politične in druge vplive za oba scenarija je izdelalo MOP.

MOP je v Oceni tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi ocenilo, da se katerikoli od zgornjih dveh scenarijev (scenarij eksplozije in požara v skladišču UNP, scenarij povečane koncentracije zelo strupene snovi) zgodi enkrat na 250 let ali manj in se zato verjetnost uvrsti v stopnjo 1 (zelo majhna verjetnost).

6.1.1. Vpliv na ljudi

Po scenariju eksplozije in požara v skladišču UNP se ob upoštevanju stopnje najneugodnejšega vpliva pričakuje do pet mrtvih in od 50 do 500 ranjenih ljudi. Vpliv na ljudi je srednji. Po scenariju povečane koncentracije zelo strupene snovi se pričakuje, da bo število ranjenih preseglo število 1000, ocenjen vpliv na ljudi je zelo velik.

6.1.2. Vpliv na gospodarstvo, okolje in kulturno dediščino

Po scenariju eksplozije in požara v skladišču UNP je ocenjeno da bi vpliv lahko obsegal izgubo prihodkov obrata, izgubo prihodkov sosednjih industrijskih in drugih dejavnosti, začasno onemogočen cestni promet, poškodbe na industrijskih objektih in opremi in poškodovane stanovanjske stavbe. Vpliv na gospodarstvo, okolje in kulturno dediščino je srednji.

Po scenariju povečane koncentracije zelo strupene snovi vpliv na gospodarstvo, okolje in kulturno dediščino zaradi pomanjkanja podatkov ni ocenjen.

6.1.3. Politični in družbeni vpliv

Po scenariju večjega požara v skladišču tekočih naftnih derivatov je ocenjeno, da bi vpliv lahko obsegal posamezne primere strahu med prebivalci zaradi nepoznavanja vzrokov, značilnosti nesreče in njenih posledic in posamezne primere javnega izražanja nestrinjanja z ukrepanjem pristojnih institucij. Ocenjena psihosocialni vpliv in vpliv na notranjepolitično stabilnost sta majhna.

Po scenariju eksplozije in požara v skladišču UNP je ocenjeno je, da bi politični in družbeni vpliv lahko obsegal povečan pojav strahu med prebivalci, strah pred novo nesrečo in strah pred posledicami nesreče in posamezne primere javnega izražanja nestrinjanja z ukrepanjem pristojnih institucij. Ocenjen psihosocialni vpliv je srednji, vpliv na notranjepolitično stabilnost pa majhen.

Po scenariju povečane koncentracije zelo strupene snovi je ocenjeno je, da bi politični in družbeni vpliv lahko obsegal psihološke vplive in sicer strah med prebivalci za obstanek, upad zaupanja v pristojne organe in naraščanje želje po preselitvi in posamezne primere javnega izražanja nestrinjanja z ukrepanjem pristojnih institucij. Ocenjen psihosocialni vpliv je velik, vpliv na notranjepolitično stabilnost pa majhen.

7. Verjetnost nastanka verižnih nesreč

Značilnost večjih nesreč z nevarnimi snovmi in nesreč, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega je, da zaradi izpustov nevarnih snovi obstaja možnost in verjetnost nastanka verižne nesreče: velik požar, eksplozija, povečane koncentracije strupenih snovi v okolju, onesnaženje pitne vode, onesnaženje površinskih voda v bližini območja nesreče in dolvodno, onesnaževanje živil oziroma krme, motnje in prekinitve oskrbe s pitno vodo, poškodbe infrastrukture.

Zaradi tega je velik tudi škodni potencial takih nesreč v smislu posledic za zdravje in življenje ljudi, za okolje, izgube dohodka gospodarskih družb in onesnaženja okolja.

Večja nesreča je po Zakonu o varstvu okolja dogodek, kot je večja emisija, požar ali eksplozija, ki je posledica nenadzorovanih dogodkov pri obratovanju obrata in lahko takoj ali z zakasnitvijo znotraj ali zunaj obrata povzroči hudo nevarnost za človekovo zdravje ali okolje in vključuje eno ali več nevarnih snovi. Industrijska nesreča je tudi večja nesreča po predpisih o varstvu okolja, ko pri okoljski nesreči pride do večje emisije, požara ali eksplozije, pri čemer je prisotna ena ali več nevarnih snovi.

Za večjo nesrečo tako ne šteje manjši požar ali eksplozija, ki je obvladljiva brez večjih zdravstvenih, okoljskih ali gospodarskih posledic.

8. Preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi

Neodvisno od tega, da so za varno obratovanje odgovorni upravljavci obratov, je cilj vzpostavitev in delovanje mehanizmov, ki bodo v največji možni meri pripomogli k preprečitvi nesreč z nevarnimi snovmi in zmanjšanju njihovih škodljivih posledic.

Na podlagi Direktive SEVESO je v EU vzpostavljen harmoniziran sistem obvladovanja nevarnosti večjih nesreč.

V Sloveniji je omenjena direktiva implementirana v Uredbi SEVESO. Varstvo pred škodljivimi učinki nesreč z nevarnimi snovmi sestavljajo trije mehanizmi:

- nadzor nad načrtovanjem novih obratov z vidika uporabe najboljših tehnik za preprečevanje nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic,

- spremljanje in nadzor obratovanja obratov z vidika varstva pred večjimi nesrečami z nevarnimi snovmi, ki se izvaja v postopkih izdaje okoljevarstvenih dovoljenj za obratovanje obratov in z inšpekcijski nadzorom,
- zagotavljanje pripravljenosti za odziv na nesreče, ki ga sestavljata pripravljenost obratov in pripravljenost lokalne skupnosti, v kateri obrat obratuje.

Spremljanje in nadzor obratovanja obratov obsegata predvsem nadzor nad tem, ali so upravljavci obratov prepoznali nevarnosti večjih nesreč, značilne za nevarne snovi v obratu in v povezavi z vrsto dejavnosti, ki jo opravljajo, ter ali so premislili in imajo vzpostavljene ustrezne in zadostne ukrepe za preprečevanje nenadzorovanih izpustov nevarnih snovi in za preprečitev, da bi se iz izpusta nevarne snovi razvila večja nesreča.

Prav tako so spremljani industrijski obrati v Sloveniji, ki v skladu z Uredbo IED, ki zajemajo področje energetike, proizvodnje in predelave kovin, nekovinsko in mineralno industrijo, kemično industrijo, ravnanje z odpadki in druge dejavnosti. Uredba IED, namreč določa vrste dejavnosti in naprav za katere morajo njihovi upravljavci pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Za ravnanje z nevarnimi odpadki mora upravljalec izdelati načrt ravnanja z odpadki, izvajati obratovalni monitoring, pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Pri prevozu nevarnih snovi je treba za preprečitev, ublažitev in zmanjšanje posledic nesreče z nevarnimi snovmi upoštevati določbe Zakona o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 79/99, 96/02 - ZE, 2/04 - ZZdl-A, 101/05, 41/09, 97/10, 56/15), ki ureja prevoz nevarnih snovi, kadar le-te predstavljajo tveganje tudi med prevozom. Zakon ureja prevoz nevarnega blaga v cestnem, železniškem, zračnem in pomorskem prometu. V zakonu so predpisani minimalni pogoji, ki jih morajo izpolniti vsi, ki sodelujejo pri prevozu nevarnega blaga, da zagotovijo varen prevoz. Poleg tega v skladu z Direktivo 2008/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o notranjem prevozu nevarnega blaga predpisuje uporabo veljavnih mednarodnih sporazumov tudi za prevoze znotraj Republike Slovenije. Veljavni mednarodni predpisi zelo podrobno določajo pogoje za razvrščanje, pakiranje in označevanje blaga med prevozom ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prevozna sredstva. Upoštevati je treba tudi Zakon o varnosti v železniškem prometu (ZVZelP-1) (Uradni list RS, št. 30/18 in 54/21) in Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 in 47/19), Zakon o prevozih v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 6/16 – uradno prečiščeno besedilo, 67/19, 94/21 in 54/22 – ZUJPP).

Osebna in vzajemna zaščita obsega vse ukrepe, ki jih ogroženi prebivalci na področju, kjer se zgodi nesreča, izvajajo za preprečevanje in ublažitev posledic nesreče z nevarnimi snovmi za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega premoženja. Z ukrepi, ki jih morajo izvesti zaposleni v obratih ob nesreči z nevarnimi snovmi za zavarovanje svojih življenj in imetja (požar v obratu, eksplozija in podobno) je dolžan zaposlene seznaniti upravljavec obrata. Kadar je zaradi posledic nesreče ogroženo življenje prebivalcev in živali, občine skrbijo za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite na območju, kjer se zgodi nesreča, v sodelovanju z upravljavcem obrata.

Od **zaščitnih ukrepov** se ob nesreči z nevarnimi snovmi izvajajo naslednji ukrepi:

- prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi,
- radiološka, kemična in biološka zaščita,

- zaklanjanje,
- evakuacija,
- sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev in
- zaščita kulturne dediščine.

Od nalog ZRP se ob nesreči z nevarnimi snovmi izvajajo naslednje:

- prva pomoč in nujna medicinska pomoč,
- gašenje in reševanje ob požarih,
- reševanje iz ruševin,
- reševanje na vodi in iz vode,
- pomoč ogroženim in prizadetim prebivalcem in
- zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.

9. Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti

Pri kriterijih za razvrščanje občin in regij (izpostav URSZR) glede ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi v RS je upoštevana predpostavka, da območja, kjer so obrati večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO) ter območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) - (v tej Oceni ogroženosti so upoštevane dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6.), pomenijo večjo verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do potrebe za zaščito ljudi, živali in okolja na teh območjih in predpostavka, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi, živali in onesnaženja okolja ter predpostavka, da do nesreče z nevarnimi snovmi lahko pride tudi zaradi prevoza nevarnih snovi.

9.1. Razvrščanje občin in regij v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

To poglavje, ki opredeljuje teritorialno porazdelitev ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi, je izdelano za 15 občin dolenjske regije (območje Izpostave URSZR Novo mesto).

Podatki o številu prebivalcev po občinah so povzeti iz spletne strani Statističnega Urada RS.

Uporabljena je bila predpostavka, da je na območjih, kjer so obrati večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO) ter na območjih z dejavnostmi in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED), verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi živali in onesnaženja okolja in predpostavka, da do nesreče z nevarnimi snovmi lahko pride tudi zaradi prevoza nevarnih snovi.

Pri tem je treba upoštevati, da se zgoraj navedeni obrati ustanavljajo in zapirajo, zato so občine dolžne sproti spremljati stanje na območju svojih krajevnih pristojnosti in pri obveznostih iz načrtovanja zaščite, reševanja in pomoči upoštevati tudi to dejstvo. Če je v občini na novo ustanovljen obrat (SEVESO ali IED), mora občina, kadar gre za spremembo v razredih ogroženosti, o tem obvestiti URSZR in skladno z ogroženostjo izdelati načrt zaščite in reševanja oziroma dele načrta zaščite in reševanja.

Razvrstitev občin v razrede ogroženosti s pripadajočimi kriteriji je razvidna iz tabele 2.

Razred ogroženosti občine
1
2
3
4
5

Tabela 1: Razredi ogroženosti nosilcev načrtovanja (občine)

1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
	Območje RS s cestami in/ali zračnim prevozom izven kontroliranih območij (CTR) in /ali z železniškimi progami brez prevoza nevarnih snovi	Območje RS z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), in / ali kontrolirana območja (CTR)	Območje RS z obrati manjšega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi (SEVESO mali) in / ali območja, kjer potekajo železniške proge za prevoz nevarnih snovi	obrti večjega tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi (SEVESO veliki) in /ali čezmejni vplivi

Tabela 2: Kriteriji za razvrstitev občin in regij v razrede ogroženosti

9.1.1. Razvrščanje dolenskih občin

Kriteriji za razvrstitev občin v razrede ogroženosti zaradi nesreče z nevarnimi snovmi so določeni na podlagi območij, kjer so obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki) in /ali obrati s čezmejnim vplivom (5. razred ogroženosti) in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) (4. razred ogroženosti) ter območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), (3. razred ogroženosti).

Dodatno so za razvrstitev občin v razrede ogroženosti razdelani kriteriji prevoza nevarnih snovi po cesti, železnici in v letalstvu. Občine po katerih potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi, so razvrščene v 4. razred ogroženosti, občine znotraj kontroliranih območij - CTR pa v 3. razred ogroženosti. Vse ostale občine so zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, po železnici, in v letalstvu, razvrščene v 2. razred ogroženosti.

Ogroženost občin ob nesreči z nevarnimi snovmi zaradi obratov večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO) in obratov IED (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), so razvidne iz tabele 3, ogroženost občin zaradi prevoza nevarnih snovi v letalstvu, po železnici in cestah, je razvidna iz tabele 4.

V peti, najvišji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi ni uvrščena nobena občina dolenske regije.

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se nahajajo obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali kjer potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi. V ta razred sta se uvrstili Mestna občina Novo mesto in občina Trebnje.

V tretji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se izvajajo dejavnosti in nahajajo naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6), in / ali občine, ki so znotraj kontroliranega območja - CTR. V ta razred se je uvrstila občina Črnomelj.

Vse preostale občine dolenske regije spadajo v drugi razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi.

	Občine	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Obrati manjšega tveganja za okolje	Obrati večjega tveganja za okolje in / ali čezmejni vplivi	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED
DOLENJSKA	Črnomelj	340	14.320	42	1			3
	Dolenjske Toplice	110	3.570	32				
	Metlika	109	8.460	78				
	Mirna	31	2.690	86				
	Mirna Peč	48	3.020	63				
	Mokronog – Trebelno	73	3.140	43				
	Novo mesto	236	37.430	159	4	1		4
	Semič	147	3.890	27				
	Straža	29	3.910	136				
	Šentjernej	96	7.220	75				
	Šentrupert	49	2.980	61				

Občine	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Dejavnosti in naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Obrati manjšega tveganja za okolje	Obrati večjega tveganja za okolje in / ali čezmejnih vplivi	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED
Škocjan	60	3.410	56				
Šmarješke Toplice	34	3.510	103				
Trebnje	163	13.260	81	2	1		4
Žužemberk	164	4.690	29				
SKUPAJ	1689	115.500	71				

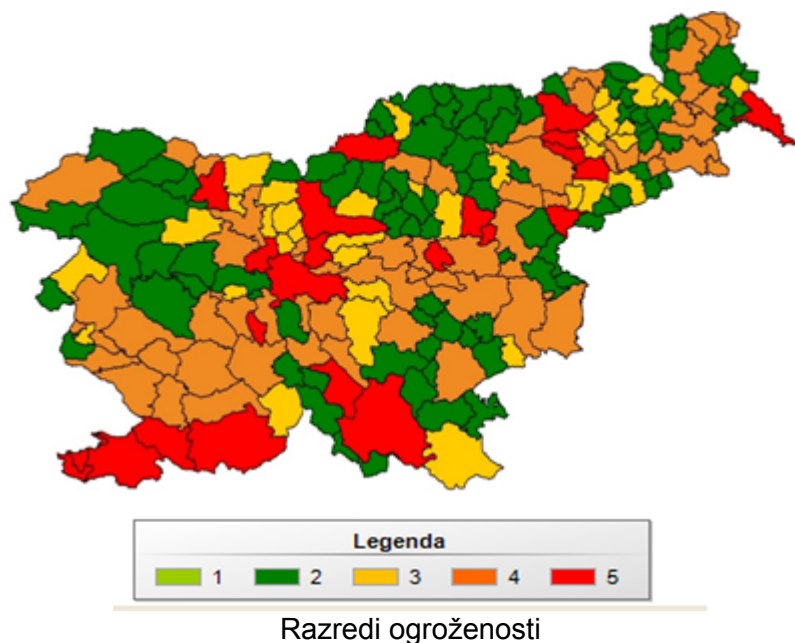
Tabela 3: Ogroženost občin ob nesreči z nevarnimi snovmi zaradi obratov večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali in veliki) in /ali obratov s čezmejnimi vplivi, zaradi dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolje večjega obsega (IED) (Vir: podatki o številu prebivalcev in površine občin, spletna stran Statističnega urada RS, citirano 6. 5. 2022)

Regija/občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Razred ogroženosti zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, železnici in v letalstvu	Razred ogroženosti za nesrečo z nevarnimi snovmi - skupaj	
DOLENJSKA	Črnomelj	340	14.320	42	3	2	3
	Dolenjske Toplice	110	3.570	32		2	2
	Metlika	109	8.460	78		2	2
	Mirna	31	2.690	86		2	2
	Mirna Peč	48	3.020	63		2	2
	Mokronog – Trebelno	73	3.140	43		2	2
	Novo mesto	236	37.430	159	4	2	4

	Regija/občina	Površina občine v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti ob upoštevanju stacionarnih obratov po Uredbi SEVESO in IED(upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6)	Razred ogroženosti zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah, železnici in v letalstvu	Razred ogroženosti za nesrečo z nevarnimi snovmi - skupaj
	Semič	147	3.890	27		2	2
	Straža	29	3.910	136		2	2
	Šentjernej	96	7.220	75		2	2
	Šentrupert	49	2.980	61		2	2
	Škocjan	60	3.410	56		2	2
	Šmarješke Toplice	34	3.510	103		2	2
	Trebnje	163	13.260	81	4	2	4
	Žužemberk	164	4.690	29		2	2
	SKUPAJ	1.689	115.500	71			

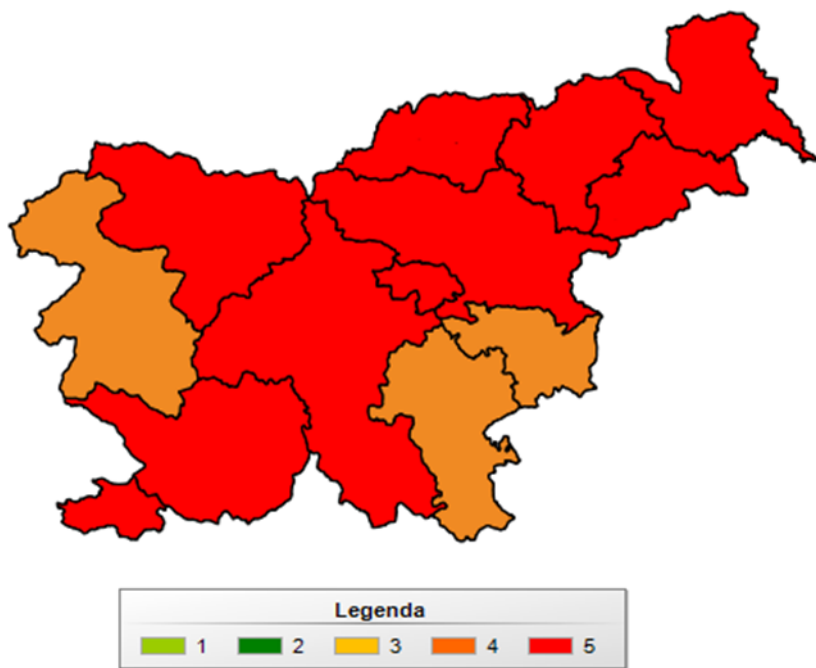
Tabela 4: Ogroženost občin ob nesreči z nevarnimi snovmi z upoštevanjem obratov večjega in manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali in veliki) in / ali obratov s čezmejnimi vplivi, dejavnosti in naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolje večjega obsega (IED) in /ali zaradi prevoza nevarnih snovi v letalstvu, po železnici in cestah (Vir: podatki o številu prebivalcev in površine občin, spletna stran Statističnega urada RS, citirano 6. 5. 2022)

Ogroženost slovenskih občin zaradi nesreče z nevarnimi snovmi je prikazana tudi na sliki 2.

Slika 2: Ogroženost slovenskih občin zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi spada tudi dolenjska regija, katere zemljišča segajo v območja, kjer so obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in območja po kateri potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi.

Slika 3: Ogroženost slovenskih regij zaradi nesreče z nevarnimi snovmi

10. Zaključki ocene ogroženosti

Ocena ogroženosti je izdelana za nevarne snovi, razen za radioaktivne snovi, za katere je izdelana Ocena ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v dolenski regiji in vključuje kriterije za razvrščanje občin v razrede ogroženosti. Uporabljeni so za vseh 15 občin dolenske regije (Izpostava URSZR Novo mesto).

Analize večjih nesreč z nevarnimi snovmi, ki so se zgodile v preteklosti, kažejo na podobne vzroke teh nesreč: gre za človeške, tehnične in organizacijske napake, po navadi pa je za nesrečo odločilna kombinacija človeških napak, z odpovedjo pravilnega delovanja procesne ali varnostne opreme. Večje nesreče z nevarnimi snovmi so lahko tudi posledica naravnih pojavov (požar, potres, poplava ali udar strele, lahko pa so tudi posledica namernega človeškega dejanja).

Odpoved varnega zadrževanja nevarnih snovi in njihov izpust ima zaradi lastnosti teh snovi kot so na primer vnetljivost, eksplozivnost in strupenost, potencial, posledico, da škodljivo vpliva na zdravje ljudi, da poškoduje in poruši stavbe, industrijske in infrastrukturne objekte ter da onesnaži okolje – zrak, tla ter površinske in podzemne vode.

Analize preteklih nesreč z nevarnimi snovmi kažejo, da je verjetnost nesreče z nevarnimi snovmi majhna, če pa do nje pride, so posledice lahko zelo velike, zato je izjemnega pomena priprava ustreznih načrtov in usposobljenost vseh sil, ki so vključene za varno in učinkovito reševanje, s čimer lahko ublažimo posledice take nesreče.

Pri kriterijih za razvrščanje občin in regij glede ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi je uporabljena predpostavka, da območja, kjer so obrati večjega in manjšega tveganja za okolje SEVESO veliki in mali) in / ali obrati s čezmejnimi vplivom ter območja z dejavnosti in napravami, ki lahko povzročijo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) (upoštevane so dejavnosti in naprave iz Priloge 1 Uredbe IED z izjemo tč. 2.1 – 2.5, 5.4 in 6.6) ter območja z železniškimi progami, po katerih se prevažajo nevarne snovi in kontrolirana območja – CTR, pomenijo večjo verjetnost, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do potrebe za zaščito ljudi, živali in okolja na teh območjih in predpostavka, da pride zaradi nesreče z nevarnimi snovmi do žrtev ali večjega števila poškodovanih, prizadetih ljudi, živali in onesnaženja okolja.

Občine dolenske regije so razvrščene v četrti razred (Novo mesto, Trebnje), tretji razred (Črnomelj), vse preostale občine dolenske regije pa sodijo v drugi razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi.

V četrti razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se nahajajo obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali kjer potekajo železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi.

V tretji razred ogroženosti ob nesreči z nevarnimi snovmi so se uvrstile občine, na območju katerih se izvajajo dejavnosti in nahajajo naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED) in / ali občine, ki so znotraj kontroliranih območij - CTR.

Na področju ostalih občin ni obratov večjega tveganja za okolje, obratov manjšega tveganja za okolje (SEVESO veliki in mali), območij z dejavnostmi in napravami, ki

lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED), železniških prog, po katerih se prevažajo nevarne snovi in kontroliranih območij - CTR. Te občine (12) so se zaradi prevoza nevarnih snovi po cestah in v letalstvu uvrstile v drugi razred ogroženosti.

Obveznosti občin z naslova izdelave načrtov zaščite in reševanja ob nesreči z nevarnimi snovmi (v nadaljevanju: načrtov ZIR) so razvidne iz ocen ogroženosti organizacij. Obveznost izdelave načrtov ZIR občin so določene z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), ki določa izdelavo načrtov ZIR za občine, znotraj katerih so obrati večjega tveganja za okolje (SEVESO veliki). Tudi iz ocene ogroženosti izhajajo obveznosti izdelave načrtov ZIR za občini (Novo mesto in Trebnje), znotraj katerih so obrati manjšega tveganja za okolje (SEVESO mali) in / ali železniške proge, po katerih se prevažajo nevarne snovi. Iz ocen izhaja, da ti dve občini izdelata dele načrta ZIR, priporočljiva pa je izdelava celotnih načrtov ZIR. Za občino Črnomelj, ki sodi v tretji razred ogroženosti se predlaga izdelava dela načrta ZIR.

Občine po katerih poteka prevoz nevarnih snovi po cestah, občin kjer ni kontroliranih območij - CTR in občin kjer ni železniških prog, po katerih se prevažajo nevarne snovi, nimajo obveznosti načrtovanja.

Pri načrtovanju je treba upoštevati, da se zgoraj navedeni obrati (SEVESO in IED) ustanavljajo in zapirajo, zato so občine in regije dolžne sproti spremljati stanje na območju svojih krajevnih pristojnosti in pri obveznostih iz načrtovanja zaščite, reševanja in pomoči upoštevati tudi to dejstvo. Če je v občini na novo ustanovljen obrat (SEVESO ali IED), mora občina, kadar gre za spremembo v razredih ogroženosti, o tem obvestiti URSZR in skladno z ogroženostjo izdelati načrt zaščite in reševanja oziroma dele načrta zaščite in reševanja.

11. Razlaga okrajšav

CTR	Kontrolirano območje
EMS	Evropska potresna lestvica (European Macroseismic Scale)
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MZ	Ministrstvo za zdravje
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UNP	Utekočinjeni naftni plin
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

12. Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti

Vsebina	Vir
Ocena tveganja za nesreče z nevarnimi snovmi	RS, Ministrstvo za okolje in prostor , Ljubljana, september 2015, citirano 9. 5. 2022
Razvrščanje, pakiranje in označevanje kemikalij	Razvrščanje, pakiranje in označevanje kemikalij, spletna stran URSZR, dostopno na: https://www.gov.si teme/razvrscanje-pakiranje-in-oznacevanje-kemikalij/ , citirano: 6. 5. 2022
Simboli za nevarnosti	Posebni pogoji za promet s kemikalijami, spletna stran Ministrstva za zdravje , citirano: 6. 5. 2022
Nesreče z nevarnimi snovmi	SPIN, URSZR
Vremenske razmere, potresna ogroženost	Ministrstvo za okolje in prostor
Pridobljeni podatki o številu prebivalcev po občinah	Slovenske statistične regije in občine v številkah, spletna stran Statističnega urada RS , citirano: 6. 5. 2022
Ocene potresne ogroženosti Republike Slovenije, verzija 3.0, številka 842-9/2012-73-DGZR, z dne 7.6.2018	Uprava RS za zaščito in reševanje
SEVESO register ARSO	SEVESO register ARSO, Register obratov, spletna stran Ministrstva za okolje in prostor , citirano: 9.5.2022
Seznam dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega (IED)	Register obratov v Sloveniji, spletna stran Ministrstva za okolje in prostor , citirano 9. 5. 2022
Navodila vodji intervencije pri nesrečah z nevarnimi snovmi	Navodilo prebivalcem za ukrepanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi , spletna stran, citirano: 6. 5. 2022